

logií Právnické fakulty Masarykovy univerzity nesouhlasím).

Zda softwarové právo je, či není právním oborem se v největší míře zabývá kapitola devátá Metodologie a systematika softwarového práva. Touto kapitolou netradičně začneme přehled obsahu, přestože je zařazena až jako poslední, neboť se vymyká standardu zbývajících kapitol této publikace. Zejména jde o čistě teoretickou rozpravu doplněnou celou řadou odkazů na odbornou zahraniční literaturu, ze které bylo čerpáno. Pokud autoři sami mají pochybnost, zda kniha je vědeckou prací, pak tato kapitola zcela bez pochyb tyto kvality naplňuje (nikoli snad proto, že autorem je vedoucí Ústavu práva a technologií a můj nadřízený, JUDr. Radim Polčák, Ph.D.). Jestliže teorie práva obvykle uvádí jako odvětvotvorná kritéria jednotnost předmětu právní úpravy, metodu právní regulace, vnitřní a vnější systematiku a společenskou akceptaci odvětví, pak tato kapitola položila dostatečné argumenty pro splnění druhého a třetího kritéria.

Autoři neřeší s konečnou platností otázku softwarového práva jako právního odvětví, což jim však nebrání, aby se jím ve zbývajících kapitolách zabývali z praktického hlediska. Nejdříve čtenáře seznámí s problematikou počítačového programu, jeho ochranou, jak soukromoprávní (zejména autorskou), tak veřejnoprávní (správní a trestní), krátce informuje o ochraně databází, pokračuje přes historii a současnost Internetu, vč. právních aspektů domény .cz, až k otázkám smluv v oblasti IT. Dále se kniha zabývá ochranou dat a informací, a to zejména právní (fyzickou ochranu pouze stručně zmiňuje), soudním i různými alternativními druhy řízení (z nichž doporučuje praktická řešení). Nakonec jsou zařazeny kapitoly týkající se e-commerce, kriminality na Internetu a nových trendů v oblasti IT (zejména outsourcingu). Jako úplně poslední je zařazena již zmíněná teoretická kapitola o metodologii a systematice softwarového práva.

Knize lze v zásadě vytknout pouze dva nedostatky. První z nich je ne zcela jednoznačná logická struktura. Například trestněprávní aspekty softwarového práva se řeší v kapitole první z hlediska počítačových programů (podkapitola 1.8), čtvrté z hlediska ochrany osobních údajů (4.2) a v samostatné kapitole osmé (Kriminalita v kyberprostoru). Obdobně smluvním aspektům je věnována samostatná kapitola třetí, ale zabývá se jimi také kapitola čtvrtá z hlediska ochrany dat a informací (4.5), šestá v rámci e-commerce (6.2) a sedmá z hlediska outsourcingových projektů (7.6). Stejně

tak jsou roztržena i další témata. Tento nedostatek bych přičítal jednak širšímu autorskému kolektivu, jehož jednotliví členové se jistě rádi rozeprší o oblasti svého zájmu a nenechají se příliš omezovat ostatními, ale hlavně roztržetosti samotné právní úpravy. Jestliže chtěli autoři zpracovat nesystematické právní předpisy tak, aby byly srozumitelnější zejména tím, že je uspořádají do určité struktury, tento cíl se jim téměř úplně povedl, neboť strukturální nedostatky publikace jsou nesrovnatelně menší než u právních předpisů.

Druhý nedostatek je ještě méně závažný. Dle mého názoru kniha málo využila potenciálu stát se praktickou příručkou pro aplikující odborníky (ať již právníky, informatiky nebo manažery), a to proto, že neobsahuje velké množství praktických rad. Výjimkou budiž kapitola třetí týkající se smluv a podkapitola 5.7 v rámci problematiky řešení sporů, obě napsané samotným vedoucím autorského kolektivu. Jinak zde chybí návody, jak se vyhnout v praxi často se opakujícím chybám, upozornění na úskalí ne příliš jasných právních předpisů a řešení jejich výkladu pomocí dostupné judikatury.

Tento můj povzdech je spíše doporučením pro eventuální druhé vydání, popř. pro autory, kteří se budou touto knihou inspirovat a vytvoří mj. na jejím základě další hodnotná díla. I kdyby přínosem knihy byla jen tato skutečnost, jednalo by se jistě o dílo na tomto poli vítané. Nicméně si myslím, že si najde své početné čtenáře také mezi zamýšlenou cílovou skupinou, tedy odborníky ze sféry právní, ekonomické i technické. A ačkoli nemá vědecké ambice, myslím, že také přispěla svými argumenty k tomu, aby softwarové právo nebylo pokládáno za pouhé právo koňské (viz podkapitola 9.3).

Lukáš Jansa, Petr Otevřel: Softwarové právo: Praktický průvodce právní problematikou v IT

Matěj Myška

JANSA, Lukáš; OTEVŘEL, Petr. *Softwarové právo : praktický průvodce právní problematikou v IT*. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2011. 340 s. ISBN 9788025134580.

Problematika softwarového práva, ač se v praxi stává stále důležitější, nenacházela po dlouhou dobu v českém prostředí, kromě obecných autorskoprávních publikací, adekvátní odezvu ve specializovaných odborných právnických monografiích. Situace se začala měnit

postupně k lepšímu od minulého roku, kdy vyšly dvě stručnější publikace od Bohumíra Štědróně¹ a Jiřího Matznera.² Na komplexnější podchycení tématu si musela česká odborná veřejnost počkat až do jara tohoto roku, kdy vyšly téměř současně hned dvě rozsáhlé publikace věnující se právu a počítačovým programům, a to „Základy softwarového práva“³ od autorského kolektivu vedeného Martinem Maisnerem a v tomto článku recenzované „Softwarové právo“ od Lukáše Jansy a Petra Otevřela.

Oba autoři, profesí advokáti z kanceláře Jansa, Mokřý, Otevřel & partneři, jsou známi svými články např. na serverech lupa.cz a pravoit.cz, ve kterých řešili právě partikulární otázky softwarového práva. Kniha „Softwarové právo“ je pak logickým výstupem této dlouhodobé publikační činnosti, v němž autoři uceleně a obsáhle zapracovali své dlouholeté zkušenosti z oboru. Z tohoto vyplývá i celkové zaměření publikace, která není vědeckým pojednáním o ochraně počítačových programů právem (ostatně takové ambice si ani neklade), ale praktickým průvodcem „nástrahami“ právní regulace software pro IT manažery, programátory i uživatele.

Cílové skupině čtenářů odpovídá a vychází vstříc i **formální** úprava. Jedná se tak o dobře strukturovaný text, nezatížený obsáhlým poznámkovým aparátem, který svým moderním členěním často připomíná webovou stránku. Každá kapitola tak obsahuje jak stručný přehled obsahu, tak i krátké shrnutí probrané materie. Výklad je dále dělen graficky zvýrazněnými praktickými tipy a upozorněními, čeho se při úpravě smluvních vztahů týkajících se softwaru vyvarovat. K snazšímu pochopení komplikované materie dále přispívá její vizualizace pomocí schémat, tabulek a názorných ilustrací. Celkově je grafická úprava velice zdařilá, přehledná a umožňuje rychlé vyhledání potřebné informace. Formou přílohy publikaci doplňují texty ustanovení vybraných právních předpisů. Toto řešení zvyšuje komfort při práci s knihou a navíc minimalizuje zbytečné parafrázování zákonné úpravy v rámci samotného textu.

Co se týče samotné **obsahové** stránky, provádějí autoři čtenáře v pod-

1 ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Vyd. 1. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 199 s. ISBN 9788073575557.

2 MATZNER, Jiří. *Právní úprava počítačového programu z pohledu autorského práva*. Vyd. 1. Ostrava : Key Publishing, 2010. 78 s. ISBN 9788074180576.

3 MAISNER, Martin a kol. *Základy softwarového práva*. Vyd. 1. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 339 s. ISBN 9788073576387.

statě všemi oblastmi souvisejícími se softwarem a právem. Po úvodu do problematiky softwarového práva a představení jeho základní právní úpravy (kapitola 1) následuje definice základních relevantních pojmů se zaměřením na vymezení práv k softwaru a legální možnosti, jak s nimi nakládat (kapitola 2). Otázkami nelegálního užití softwaru a jeho následky se pak zabývá kapitola třetí. Je nutno ocenit, že se autoři nezabývají softwarem výlučně z pohledu práva autorského, ale řeší i témata s jeho vývojem související – jako např. právní úpravu postavení zaměstnanců v IT firmě. Kromě očekávatelného výkladu o různých možných autorskoprávních režimech softwaru, se tak čtenář dozví rovněž o problematice ochrany obchodního tajemství a důvěrných informací ve firmě, možnostech monitoringu práce zaměstnanců či zákazu konkurence. Kapitola pátá je pak obecným úvodem do problematiky právní regulace smluvních vztahů v IT. V následujících kapitolách jsou již řešeny specifické právní otázky, vyvstávající u nejběžněji uzavíraných smluv, jako je smlouva o distribuci softwaru (kapitola 6) smlouva o analýze v IT (kapitola 8), smlouva o vývoji a implementaci softwaru (kapitola 9) a konečně servisní smlouva (kapitola 10). Autoři předkládají podrobný popis obsahových náležitostí jednotlivých smluv a nechybí demonstrace následků špatné smluvní úpravy na skutečných případech z praxe. Kapitola jedenáctá se věnuje moderním trendům v oblasti outsourcingu IT ve formě Service Level Agreement, Application Service Providing, Cloud Computing a Software as a Service. Opomenuta není ani otázka ochrany osobních údajů v těchto nových obchodních modelech. Na závěr knihy je pak zařazena kapitola věnující se vybraným aspektům „krabicového softwaru“, přičemž tento je autory chápán jako software nevytvářený na míru, bez rozdílu způsobu distribuce (online či na hmotných nosičích). Pozornost autoři věnují zejména principu vyčerpání práv a možnosti prodeje softwaru tzv. „z druhé ruky“. Zejména v kontextu položené předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie ve věci UsedSoft vs Oracle je tato kapitola nadmíru zajímavá a aktuální. Tematický záběr knihy je tedy opravdu široký a není opomíjena ani relevantní judikatura, a to jak česká, tak zahraniční. Vytknout tak lze snad jen opomenutí širšího zpracování problematiky reverzního inženýrství.⁴ Je taktéž škoda, že se autoři nevěnovali obsírnější právním aspektům využí-

vání free/open source software. Neocenitelným pomocníkem a značnou přídanou hodnotou pro „uživatelé“ této knihy jsou i ukázkové formulace jednotlivých ustanovení příslušných IT smluv. Chvályhodné je i opakované nabádání k proaktivnímu přístupu k úpravě smluvních vztahů v IT, zejména k jasnému vymezení pojmů a individualizaci závazků jednotlivých smluvních stran. Ocenit lze i nestrannost autorů – nepředkládají řešení vhodná jednostranně pouze pro IT firmy, ale i jejich zákazníky.

Přestože publikace cílí primárně na výše uvedené neprávní profese, bude s ní, dle mého názoru, spokojen i právník profesionál se zájmem o tento progresivní obor práva. Dílo tak lze doporučit opravdu širokému spektru čtenářů. Vzhledem k jasnosti, věcnosti a přehlednosti výkladu je možno si představit i využití knihy jako studijní pomůcky pro studenty právnických fakult, kteří se s problematikou softwarového práva teprve seznamují. Nezbyvá tak, než se těšit na slibovaný „upgrade“ této zdařilé publikace, která má potenciál se etablovat jako základní referenční zdroj v oblasti praxe softwarového práva, jelikož se jí úspěšně podařilo „zmapovat nejčastější smluvní vztahy, se kterými se ve své právní praxi IT firmy setkávají“.⁵

Floris Bex: Arguments, Stories and Criminal Evidence

Jaromír Šavelka

BEX, Floris. *Arguments, Stories and Criminal Evidence: A Formal Hybrid Theory*. Dordrecht, Heidelberg, London, New York: Springer Science+Business Media, 2011, 302 s. ISBN 9789400701397.

Předmětem této recenze je nedávno vydaná monografie Florise Bexe,¹ v současnosti působícího na skotské University of Dundee, nazvaná *Arguments, Stories and Criminal Evidence: A Formal Hybrid Theory*.² Kniha vyšla v únoru tohoto roku v nakladatelství Springer a jedná se o přepracovanou verzi Bexovy disertační práce, kterou v roce 2009 obhájil na Rijksuniversiteit Groningen. Ústředním tématem práce je spojení vybraných formálních teorií argumentace v procesu dokazování

v rámci trestního řízení s pragmatičtějšími reprezentacemi tohoto procesu prostřednictvím příběhů (tyto teorie pocházejí zejména z prostředí kognitivních věd).

Hlavním důvodem, proč se autor na téměř 300 stranách textu zabývá právě tímto tématem, je snaha přiblížit zpracované, avšak značně formalistické a neintuitivní, teorie argumentů vybudované na základech nemonotónních logik tomu, jak dokazovací procesy v trestním řízení probíhají ve skutečnosti. V tomto ohledu se Bex odkazuje na předchozí práce, zejména z oblasti psychologie, které popisují tendence strukturovat informace získané v průběhu trestního řízení do podoby příběhů. Základním problémem tohoto přístupu je však skutečnost, že lidé přirozeně upřednostní dobrý příběh (ve smyslu pravděpodobný a koherentní) před pravdivým příběhem, který nemusí mít vždy dokonalou oporu v nashromážděných důkazech, nemusí se na první pohled jevit jako pravděpodobný a rovněž může trpět jistými inkonzistencemi. Ve formálních argumentačních modelech autor přitom spatřuje prostředek k eliminaci tohoto negativního fenoménu. Skloubení obou přístupů (hybridní model) pak nabízí reprezentaci, která je blízká lidské intuici a zároveň je vybavena obrannými mechanismy proti akceptaci nepravdivých příběhů.

V úvodních kapitolách je stručně představen proces dokazování v trestním řízení (z pohledu nizozemského právního systému, který není příliš vzdálen tomu českému) a dva výše zmíněné přístupy k reprezentaci výsledku tohoto procesu, tedy prostřednictvím formalizované argumentační struktury (může být vyjádřena grafem nebo logickým výrazem) a příběhu (rovněž může být zachycen formou grafu nebo obvyklého textu). Autor se snaží čtenáři poskytnout základní vhled do problematiky tak, aby byla publikace čtivá i pro toho, kdo se v daném oboru příliš neorientuje. V zásadě lze říci, že tohoto cíle dosahuje, avšak zároveň je nepochybné, že alespoň základní znalosti logiky, psychologie a procesního práva četbu značně usnadňují. Následují kapitoly, v nichž autor představuje svůj „hybridní model“ – nejprve neformálně, poté nabízí formální definici (jako logického systému) a nakonec dovysvětluje jednotlivé nuance v rámci aplikace na konkrétní modelový příklad.

Kniha představuje velmi zajímavý příspěvek k tématu, které v našem právním prostředí nebývá téměř vůbec diskutováno. Hodnota teorie, kterou autor zformuloval, jednak poskytuje značné množství materiálu pro navazující práce,

5 JANSÁ, Lukáš; OTEVŘEL, Petr. *Softwarové právo : praktický průvodce právní problematikou v IT*. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2011. 340 s. ISBN 9788025134580. Str. 281.

1 <http://www.florisbex.com/>

2 Argumenty, příběhy a dokazování v trestním řízení: Formální hybridní teorie (překlad autora)

4 Obecně je ale problematika omezení rozsahu práv autora k počítačovému programu řešena v kapitole třetí.